

בלבבי משכן אבנה

נקודה מתוך הפרשה

חֵקֶת

בפרשתן (במדבר כ, א) נאמר "ותמות שם מרים וגו'", ומיד בפסוק ב' כתיב "ולא היה מים לעדה", ומשם נתגלגל חטא מי מריבה, והגזירה על משה ואהרן שלא יכנסו לארץ. מכאן שלא רק הורתו והצלתו של משה מהמים נפעלו ע"י מרים אלא גם סוף ימיו התגלגל דייקא ע"י מרים ומים. והלא דבר הוא.

ביאור מורינו הרב שליט"א

מכיוון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות, כמ"ש רש"י (במדבר לא, כ), וז"ל, בשמעו נא המורים (המורים דייקא, לשון מרירות), ויך את הסלע, על ידי הכעס טעה, עיי"ש כל דבריו. ואמרו (ברכות סא ע"ב) כבד כועס, מרה זורקת בו טיפה ומניחתו. והרי שאף במשה נגעה במקצת כח מרירות זו.

ועיקר חטא עם ישראל, הוא חטא העגל, ובו היה כח למשה למתק מרירות זו. כמ"ש (שמו"ר נג, ו) כיוון שבאו ישראל למדבר ובקש האלוקים לכלותן, א"ל משה, רבש"ע בקשת לאבד את ישראל מכלה אתה אותם מן העולם, לא כן אמרת לי במרה, הוי מתפלל ואמור עשה את המר למתוק, ואף עכשיו חלי מרירתן של ישראל ורפא אותן, הוי ויחל משה. א"ר אבין בשם ר' לוי בר פטרא, בימי משה היה לנו מי שיחלה המרירות שלנו, והוי ויחל משה וכו'. וחלי לשון מתיקות, עיין תרגום (שופטים יד, יח) על הפסוק מה מתוק מדבש, תרגם מה חלי מדובשא. ועיין ערוך (ערך חל).

וכתב בעמק המלך (שער ט"ז פ"י), וז"ל, משה רבנו ע"ה, רצה להמתיק אלו הק"כ (צירופים) אלוקים, סוד המרירות של המוות דסט"א, שנאמר "הסנה בוער באש", הדינין, הסנה גימטרייה ק"כ, כעניין ק"כ בתים שבנה שם אלוקים, עכ"ל.

מרים, אותיות מים-ר. ולכך היא מצילה את משה רבינו מן המים. וכאשר מתה בטל כח מים זה, ולכן נעשה קלקול של העדר מים, באר שבא בזכותה, ותולדתו חטא משה במים. והיינו שנעשו על ידי מרים; מים מרים. מרים לשון מרירות, כמ"ש חז"ל (שמו"ר כו, א. ועוד) מרים ע"ש המירור, ופגעה מרירות זו במשה.

ובתיקון משה רבנו, ר"ת מ"ר. ונגלה בפרט בקטורת, שכתוב בה (שמות ל, כב) "וידבר ה' אל משה לאמר ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור וגו'". ומכח כך מהפך משה מרירות למתיקות. כמו שנגלה במרה שהשליך עץ מר למתק המים. ואמרו רבותינו שהוא עץ הרדופני (לשון רדיפה) שהוא מר, והשליכו למתק המים. (עיין מכילתא שמות, פרשת ויסע, א).

וכן שורש לידת כל אדם מטיפה "סרוחה", ואחריתו ע"י טיפה סרוחה ומרה, כמ"ש (ע"ז כ ע"ב) אמרו עליו על מלאך המוות וכו', טיפה של מרה תלויה בו, כיוון שחולה רואה אותו, מזדעזע ופותח פיו וזורקה לתוך פיו, ממנה מת ממנה "מסריח" וכו'.

והבן שאצל משה שנולד מכח הארת ועצת מרים כמ"ש חז"ל, טיפה זו שממנה נולד לא היתה טיפה סרוחה, ולכן גם אחריתו לא היה ע"י מלאך המוות, ע"י טיפה סרוחה ומרה. אלא מת מיתת נשיקה, והנשיקה יוצא עימה ניצוצות הרוק, שמהארת משה ירד המן, וטיפה זו היתה מתוקה מהארת המן. אולם גם אצל משה בחינה זו לא היתה בשלמות,